

A városi pártbizottság beszámolója

Szeged társadalmának osz-tályszerkezetében és a tulajdonviszonyokban a jelenlegi fejlődési szakasznak megfelelő, általában kedvező átalakulások mentek végbe az utóbbi öt esztendőben — állapította meg előljáróban a pártbizottság igen alapos, részletes, mintegy 100 oldalas írásos jelentése. Erősödtek a tulajdonviszonyok szocialista vonásai. A beruházások eredményeként gyors ütemben gyarapodott az állami és szövetkezeti tulajdon. Az állami szervek munkájában alapvetően érvényesültek a XI. kongresszus határozatai. Erősödött a szocialista törvényesség, javult az állampolgári fegyelem és némileg az ügyintézés, szélesedett a szervek társadalmi bázisa.

Társadalmi és politikai viszonyaink fejlődése

A munkásságnak — a termelésben elfoglalt helye és a politikai életben betöltött szerepe folytán — Szegeden is meghatározó jelentősége van. A város ipari szerkezetének korszerűsödése révén tovább folytatódott a munkásság strukturális átalakulása.

A munkásság élet- és munkakörülményei

A nagyüzemekben nőtt a szakmunkások aránya, a be-tanított munkásoké csökkent, a segédmunkásoké vállalat-önként igen eltérő mozgást mutatott. A munkásság összetételének fontos sajátossága a nők magas részaránya. Továbbra is elfogadhatatlanul kevés nő van a termelési-nyitók és a vezetőik között, és kevés a női szakmunkás is. A bejárók utazási körülményei tovább javultak, munkájuk egyelőre nélkülözhetetlen. Bekapcsolásuk az üzemek politikai, kulturális életébe megoldatlan. Számos módszer ki-probálása után arra a következtetésre jutottunk, hogy a bejáró, mintegy 15 ezer munkás bekapcsolása a politikai, kulturális életbe csakis a munkahelyeken oldható meg. Pártszervezetünknek és pártszerveinknek ennek megfelelően kell dolgozniuk. A munkásszállások színvonala javult, vonzerejük viszont csökkent.

A munkások élet- és munkakörülményei kedvezőbbek: csökkent a nehéz fizikai munkát végzők aránya, folytatódott a kézi munka felváltása gépi erővel, dinamikus — bár iparáganként eltérően — nőtt az átlagbér, kevesebb a túlóra, szervezettebb és hatékonyabb az üzemegészségügyi hálózat, jobbak az üzemi művelődési és üdülési feltételek. A vállalati bölcsődék és óvodák azonban nem tudják az igényeket kielégíteni. Annak ellenére, hogy a névjegyzéken elosztott lakások több mint 70 százalékát a fizikai dolgozók kapják, nem megoldott lakáshelyzetük (több mint 5 ezer lakásigénylő munkást tartanak nyilván). Tömegpoli-tikai munkánk eredmények tudható be, hogy mélyült a munkásság politikai műveltsége, fokozódott a szocializmus iránti elkötelezettsége, közelebb került a gyakorlatba a munkásság városi folyamata. A tudatosabb pártépités követ-kezményeként nőtt a párttag fizikai munkások, különösen a szakmunkások aránya. A munkások 97—98 százaléka tagja a szakszervezetnek, a munkások 22 százaléka KISZ-tag. A pártoktatásban részt vevők között átlagosan 55—60 százalék a munkás. A munkásság ideológiai fejlődése — rétegenként eltérően — tovább javult, többségük felismeri, hogy saját érdekei csak a munkahely, a város, az egész orsz-ág további fejlődésével érvényesülhetnek.

Termelőszövetkezetek és életforma

Az aktív szövetkezeti parasztság létszáma Szegeden az országos és megyei tendenciával egyezően a beszámolási időszakban tovább csökkent. Igen jelentős (2 ezer) a tsn-nyugdijások száma. A létszám általános csökkenése ellené-re több a belépő fiatal, és egyre több alkalmazott válik termelőszövetkezeti taggá. A parasztság élet- és munka-körülményeire erősen hatott a szövetkezetek összeolvadása, a nagyobb, koncentráltabb üzemek kialakulása, az ipar-szerű művelési módszerek terjedése, a gépesítés és a kemizálás fejlődése. A munkavégzés módjában jelentős kö-zeledés van az ipari munkásokéhoz, a hagyományos pa-raszt munká a közös és a háztáji gazdaságokban is szű-kebb területre szorult. Emelkedett a szakmai műveltség színvonala. A szövetkezeti parasztság életmódja is közele-edett a munkásokéhoz, jövedelme, életszínvonala, a tanulás és a művelődés iránti igénye emelkedett. Az ideológiai fejlődés szembetűnő. Erősödött a szövetkezeti tulajdonosi szemlélet, elvszerű a párt vezető szerepének, a munkás-paraszt szövetségnek az igénye. A termelőszövetkezeti ta-gok 10 százalékát párttag. Javult a KISZ-szervezetek befo-lyása is a fiatalokra.

Az értelmiség társadalmi jelentősége

Szeged értelmisége számszerűen és felkészültségét il-letően is jelentősen gyarapodott; létszáma meghaladja a 10 ezret. Különböző mértékben, de valamennyi értelmiségi szakmában emelkedett a létszám; különösen jelentős az üzemi műszaki értelmiség, a pedagógusok és az orvosok számának növekedése. Az értelmiség társadalmi jelentő-ségét fokozta a szocializmus építése során a társadalmi mechanizmusban mindinkább növekvő szerepe, valamint politikai és szakmai képzettségének erősödése. Eredményes munkája szép teljesítményeket hozott a termelés minőségi fejlesztése, az ésszerű gazdálkodás és a tudomány gyakor-lati alkalmazása terén. Az értelmiségi munka a nagy je-lentőségű pártvezetők nyomán fontos változásokon ment keresztül. E határozatok megmozgatták az egész ré-teget, felfelölték a korszerűsítő, kísérletező, új megol-dásokat kereső törekvéseket. Ennek következtében bővültek az értelmiség társadalmi kapcsolatai, aktívabb lett a poli-tikai, a közéleti és a közművelődési munkában is. Az ér-telmiség szakmai differenciáltsága fokozódott, az egyes szakmai csoportok szervezetsége, összefogottsága erősödött. Ugyanakkor a különböző szakterületeken dolgozók együtt-működési igénye is egyre jobban megnyilvánul, jelezve, hogy ezen a területen igen sok a tennivaló.

Alkalmazottak, nyugdíjasok, nemzetiségiek

Az alkalmazottak a város sokrétű állami, gazdasági, kulturális és tudományos intézményhálózatának szervezett működésében igen fontos szerepet töltenek be. Nagy többségük

becsületesen, növekvő politikai, szakmai képzettsé-gel, hozzáértéssel, felelősségtudattal végzi munkáját a szocialista rend szolgálatában. Létszámuk azonban — a korlá-tozó intézkedések ellenére — helyenként az indokoltnál na-gyobb mértékben nőtt; jelenleg az egyik legnagyobb lét-számú társadalmi csoportot képezik. Célstratégia napirendre tűzni az alkalmazotti réteg alaposabb tanulmányozását, sa-játosságainak feltárását, mivel társadalmi hatékonysága növekszik. A magánkisiparos és -kiskereskedő réteg cse-kély létszáma ellenére fontos kiegészítő tevékenységet foly-tat a lakosság ellátása, a szolgáltatások területén. Váro-sunkban igen nagy számú (35 ezer) nyugdíjas él. A nők magas foglalkoztatottsági aránya ellenére nem elhanyagol-ható számú háziasszony és mintegy 5 ezer, gyermekgond-ozási segíten levő kismama él Szegeden. A párt- és tö-megszervezetek, az üzemek, intézmények sokféle formában törekedtek összefogásukra, mozgósításukra és tájékoztatá-sukra.

Szegeden kis számban és általában szétszórtva él nem-zetiségi (délsláv, román, szlovák) lakosság; a délslávok jobbra Szőregen alkotnak egységes közösséget. A nemzeti-ségekkel való foglalkozás nem a létszámuk függvénye. Vá-ro-sunk vezetése komplex módon és következetesen érve-nyesítette a párt marxista-leninista nemzetiségi politikáját. A nemzetiségi lakosság elfogadja a párt politikai céljait, aktívan részt vesz a közéletben, nemzetiségi ellentét vagy ellenzék nincs. Erőteljesen karolta fel politikai képviseletüket, kultúrájukat, hagyományaik ápolását az utóbbi években a Hazafias Népfront. A román és szlovák tanárképzés révén a tanárképző főiskola tanszékei fontos támaszt nyújtanak a magyarországi nemzetiségi kultúra fejlesztéséhez. Napjainkban indult meg a szerb-horvát nyelv általános iskolai oktatás.

A város társadalmi viszonyaiban bekövetkezett pozitív változásokat elősegítette a párt- és állami szervek tudatos tevékenysége, amely a helyzet alapos elemzésére támasz-kodott és érvényesítette a marxizmus-leninizmus alapvető tanításait.

Az állami szervek tevékenysége

Szeged város tanácsának felelőssége és önállósága a XI. kongresszus óta tovább növekedett. Tevékenységében jól érvényesültek a központi párt- és állami szervek irány-elvei, a jogszabályi előírások és a városi pártértekezlet ha-tározatai. A tanács testülete és apparátusa nagy erőfeszíté-seket tett a várospolitikai feladatok megvalósításáért. Az államigazgatási ügyek egyszerűbb, gyorsabb és szakszerűbb intézése érdekében a tanács 1979. január 1-ji hatállyal lét-rehozta az egységes első fokú hatóságot. A szervezeti korsze-rűsítés eddigi tapasztalatai kedvezőek. Megfelelő a kapcso-lat a lakóterületi párt- és tömegszervezeti vezetők, vala-mint a tanácsügyi csoportok, a tanácskozási központok és a lakóbizottságok között. A hatósági munkában a szak-igazgatási szervek érvényesítik a társadalmi tulajdon vé-delmére és az érdekek összehangolására vonatkozó elveket. Ugyanakkor még mindig hátráltatja a munkát a rende-lek, utasítások sokasága, a nem kielégítő koordinálás, a késedelmes és bürokratikus ügyintézés, az esetenkénti me-rev jogszabály-alkalmazás, és a méltányosság — eseten-kénti — nem megfelelő érvényesítése. Bővíteni kell az ügy-felvilágítási felvilágosító jellegű tevékenységet, mert erre számos területen (például: lakásügyek intézése) nagy igény mutatkozik.

Az igazságszolgáltatás szervei az elmúlt öt év során tudatos, tervszerű felkészítő és továbbképző munkával több jelentős, átfogó jogszabály (büntető-, polgári törvénykönyv, szabálysértési és büntetés-végrehajtási törvényerejű ren-deletek) helyes alkalmazását segítették elő, illetőleg való-sították meg.

A város közrendje és közbiztonsága jónak minősít-hető. Szeged lakossága nyugodt körülmények között él és dolgozik. A rendőri szervek a törvényesség megtartásával végzik munkájukat. A bünmegelőzés és -felderítés hatéko-nyabbá vált. A rendőri intézkedések a jogpolitikai irány-elveknek megfelelően javították a szabálysértési és büntető-eljárások megalapozottságát. Az ügyintézés valame-lyest egyszerűsödött és gyorsult. A társadalmi tulajdon t-rosított cselekmények döntő többségét a kisebb kárt okozó esetek képezik. E területen a rendőrség következetes meg-előző tevékenységére van szükség, mert továbbra is meg-oldatlan a gazdálkodó szervek vagyonvédelmi helyzete.

Az állami szervek ellenőrző tevékenysége az utóbbi két évben összehangoltabb lett, jobban támaszkodnak a mun-kahelyi kollektívákra a helyes végrehajtás érdekében. Ja-vult a népi ellenőrzés, bázisa jelentősen szélesedett.

A feladatokról szólva megállapította a pártbizottság je-lentése: társadalompolitikánk középpontjában továbbra is a munkáshatalom erősítése áll. Elő kell segíteni a szegedi munkások politikai aktivitásának tudati, erkölcsi, kulturá-lis színvonalának fejlődését. A szövetségi politika érvénye-sítésével biztosítjuk Szegeden a dolgozó osztályok és réte-gek összefogását a felelős szocialista társadalom építésére. Az üzemek javítsák a szociális ellátottságot, fejlesszék a bölcsődéi és óvodai férőhelyeik számát és támogassák a munkások lakásépítő akcióit. Alakítsák ki a bejáró és munkásszálláson lakó dolgozókkal való foglalkozás belső üzemi formáit. Aktívabban kapcsolják be őket az üzemi, nem termelési feladatok megoldásába is. Tovább kell csök-keníteni a másodlagos munkások terheit, a gyás okozta elzár-tottságot. Céltudatosan növelni kell a nők arányát a vezetés valamennyi szintjén. A párt-, társadalmi és tömegszervezetek mindenütt törekedjenek intenzívebben a nyugdíjasok ösz-szefogására, tájékoztatására, mozgósítására. Az üzemek for-dítsanak nagy gondot a munkások szakmai, kulturális je-lődésére, a művelődési feltételek és ösztönzők javítására. A tanács munkájában érvényesíteni kell az önállóságot, növelni a népképviselet szervezeti lehetőségeit. Az appará-tus felelősségét a hatalom megfelelő gyakorlásáért, az ál-lampolgárok rendszeres segítése végett tovább kell növel-ni. A bürokratikus vonások erőteljes csökkentése közben szakszerűbbé kell tenni az ügyintézés. Az állami ellenör-zést végző szervek segítsék elő a helyi gazdasáspolitikai, társadalompolitikai célok megvalósítását. Az igazságügyi, büntető- és szociális szerveknek továbbra is kiemelt feladata a tár-

sadalmi tulajdon védelme, a törvényesség biztosítása és az állampolgári fegyelem erősítése. Nagyobb figyelmet kell fordítani a bűnözés okainak, tanulságainak ismertetésével kapcsolatos felvilágosító munkára.

A gazdasági építőmunka helyzete és feladatai

A gazdasági építőmunka helyzetéről megállapította a beszámoló, hogy Szeged gazdasága a pártokumentumok-nak és az V. ötéves terv célkitűzéseinek megfelelően fejlődött. Az 1975—79 közötti fejlődést a dinamizmus jelle-mezte. Az iparban jelentős eredmények születtek. 1979-ben az ipari termelési érték meghaladta a 28 milliárd forintot. Az állóeszközök bruttó értéke megközelíti a 15 milliárdot.

Az ipar dinamikus fejlődése

Az ipari termelés volumene 1975—79 között — az V. ötéves terv célkitűzéseinek megfelelően jelentősen (mintegy 23 százalékkal) növekedett. Kedvező, hogy a termelés bő-vülését teljesen fedezte a munka termelékenységének emel-kedése. A dinamikus növekedéshez jelentősen hozzájárult a tervidőszakban megvalósított mintegy 4,9 milliárd forint értékű termelői beruházás, melyből közel 3 milliárd az olajipar fejlesztésére jutott.

Legjobban (45 százalékkal) a nehéz- és gépipari üze-mek fokozták termelésüket és itt volt legnagyobb a fejlesztés is. Az élelmiszeripar mérsékelt (mintegy 15 százalékos) termelésnövekedést ért el. Legkevésbé a konzervipar fejl-ődött, ellentétben az 1975-ös pártértekezleti határozattal. A könnyűipari vállalatok termelése valamelyest mérséklődött. Ennek okai: a fizikai létszám évenkénti 3—4 százalékos csökkenése, az ágazat szűkös fejlesztési lehetősége és a piaci kereslethez való nehezebb alkalmazkodás volt. Je-lentősen — mintegy 30 százalékkal — növelték termelésü-ket a szegedi ipari szövetkezetek, amelyek rugalmasan tudtak alkalmazkodni a gyorsan változó piaci igényekhez. Az ipar exportértékesítése — a terveknek megfelelően — a termelésnövekedést meghaladó mértékben (több mint 57 százalékkal) növekedett. A szocialista export öt év alatt folyóórán számítva 41 százalékkal emelkedett, s ez lehető-sé tette a kitelezettségek maradéktalan teljesítését. A dol-lárelszámolású export a külkereskedelmi célokkal összhangban rendkívül dinamikus (112 százalékkal) nőtt. A megyei és a városi pártértekezlet állásfoglalása szerint folytatódott az ipar ágazati és termelési szerkezetének korsze-rűsítése, s ez növelte a hatékonyságot. A termékszerkezet korszerűsítésében döntő volt a műszaki fejlesztés és in-tenzív beruházás.

A termelési szerkezet korszerűsödése a tervidőszak első felében lassú volt. A Központi Bizottság 1977. október 20-i határozata után némileg gyorsult a folyamat. Továbbra is kedvezőtlően azonban, hogy a termelés nagyon anyag- és energiaigényes, a gyártmányváltások pedig az üzemek többségében túlzottan széles. A termelés és a gazdálkodás hatékonyságának javítását szolgálták az anyag-, energia- és importtakarékosági intézkedések. A gazdálkodó egységek évente mintegy 200 millió forint költséget takarítottak meg. A hatékonyság növelésének egyik eszköze — az 1975-ös pártértekezlet állásfoglalásával összhangban — a munka- és üzemszervezés volt. A külön éves tervekben rögzített feladatokat az üzemek többségében végrehajtották. A könnyűiparban a szervezésfejlesztés a minőségellenőrzés korszerűsítésére, valamint a minőség javítására irányult.

Növekvő építőipari kapacitás

Az építőipari kapacitás Szegeden meghaladja a 2,7 mfl-riárd forintot. Az éves növekedési ütem az országosnál ma-gasabb (6—7 százalékos) volt, ami a termelékenység eme-léséből származik. Az építőipar ennek ellenére sem tudta maradéktalanul kielégíteni az igényeket. A házigyár kapa-citását teljesen kihasználják. Az 1970-es évek közepétől a házigyári sablonpark kibővítésével termékeik már szálló-dák, diakóthronok, óvodák, bölcsődék építésére is felhasználhatók. A fejlődés ellenére a szegedi építőipar belső ter-melési struktúrájában továbbra is vannak aránytalansá-gok. A szerkezetépítésben viszonylag magas az iparosított-ság szintje, a befejező munkák technológiája viszont kor-szerűtlen és időigényes. A helyzetet tovább rontja, hogy az épületek használati értékének szükség szerű növelése is a szakszerelőiparral szemben támaszt növekvő követelménye-ket. Bővült az egységek technikai felszereltsége, ami első-sorban a mélyépítési és a szerkezetépítési munkák gépesi-tettségében mutatkozik.

A tervező egységek tervezési és egyéb munkáinak ér-teke meghaladja a 120 millió forintot. Az egyéb szakterve-zői jogosultságokkal együtt közel 150 millió forintos terve-zői kapacitás áll rendelkezésre. Ez elegendő nemcsak a vá-rosi, hanem a megyei igények kielégítésére is. A fejlődés ellenére a feladatok teljesítését esetenként tervszerűtlensé-g, a beruházások nem kielégítő előkészítése és a megva-lósító szervezetek gyenge együttműködése hátráltatja. Ezek miatt a beruházási hatékonyságban elért eredmények to-vábbra sem kielégítőek. A beruházást lebonylító szerve-zetek tevékenysége többnyire ügyintézésre korlátozódik. A szakember-ellátottság sem létszámban, sem felkészültsé-gben nem kielégítő.

A mezőgazdaság és a város igényei

A szegedi mezőgazdaság fejlődése megfelel a XI. kong-resszus, illetőleg a megyei és a városi pártértekezletek vo-natkozó határozatainak. Szegeden jelenleg 7 termelőszö-vetkezet gazdálkodik 25 092 hektár területen, valamint egy halászati téves is működik. Termelésük 1975—79 között — a terveknek megfelelően — mintegy 23 százalékkal nőtt. A termelés szerkezete általában jól igazodott a népgazda-ság és a város igényeihez. Jelentős eredmények születtek, például: a búza 43,5, a kukorica 52,3, a fűszerpaprika 99,7, a napraforgó 21 mázsa hektáronkénti átlagtermést adott. A termésátlagok 1978—79-ben, a kedvezőtlen időjárás miatt, visszaestek. A növénytermesztés eredményeit hátrányosan befolyásolják a belvízkárok. A növénytermesztés technikai színvonala jelentősen emelkedett. Ehhez hozzájárultak a növénytermesztés 40 százaléka kiterjedő termelési rend-szerek. Termelőszövetkezeink mintegy 4 ezer hektáron végzett talajjavítást. A termelési eredmények javulásán kedvezően befolyásolja a tudományos kutatások eredm-ényeinek alkalmazása. A szövetkezetek állattenyésztése to-